

POLOŽAJ I OVLAŠTI CARINSKIH SLUŽBENIKA U CARINSKOJ UPRAVI KAO UPRAVNOJ ORGANIZACIJI

Blažević, Marija

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic in
Pozega / Veleučilište u Požegi**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:112:304737>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-01**

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

[Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in
Pozega Graduate Thesis Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

STUDENT: MARIJA BLAŽEVIĆ, MBS: 1695

POLOŽAJ I OVLAŠTI CARINSKIH SLUŽBENIKA U CARINSKOJ UPRAVI KAO UPRAVNOJ ORGANIZACIJI

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2018. godine

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

DRUŠTVENI ODJEL

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ UPRAVNI STUDIJ

**POLOŽAJ I OVLAŠTI CARINSKIH
SLUŽBENIKA U CARINSKOJ UPRAVI KAO
UPRAVNOJ ORGANIZACIJI**

ZAVRŠNI RAD

IZ KOLEGIJA OSNOVE UPRAVE

MENTOR: mr. sc. Antun Marinac, v. pred.

STUDENT: Marija Blažević

Matični broj studenta: 1695

Požega, 2018. godine

SAŽETAK: Cilj ovog završnog rada je analizirati položaj i ovlasti carinskih službenika u Carinskoj upravi kao upravnoj organizaciji. Pri tome se polazi od prikaza carinske uprave kao upravne organizacije, kroz zakonsko određenje i ispunjavanje specifičnih obilježja upravnih organizacija. Centralni dio rada bavi se pitanjima carinskih službenika, odnosno njihovim položajem i ovlastima. Rad se dotiče i pitanja carine u Europskoj uniji, s obzirom da je Republika Hrvatska, već više od pet godina u tome članstvu.

Svrha rada je prezentirati položaj i ovlasti carinskih službenika, a samim time važnost njihovog posla kako za domaće, tako i za tržište Europske unije. Položaj i ovlasti carinskog službenika pokazati će koliko se posao carinskog službenik zahtjevan i kompleksan. Obraditi će se ovlasti koje je hrvatska carina dobila ulaskom u članstvo Europske unije. Završnim radom približiti će se određeni pojmovi i opsezi posla djelatnika, ali i pojasniti pojmovi koji se često smatraju istima.

Ključne riječi: carinski službenik, položaj i ovlasti, carinska uprava, upravna organizacija, carina

ABSTRACT: The goal of final work is to analyze the position and powers of customs officials in the Customs Administration as an administrative organization. It starts from the presentation of the Customs Administration as an administrative organization, through the legal definition and fulfillment of the specific features of the administrative organizations. The central part of the work deals with the issues of customs officials, respectively their position and powers. Work is also concerned with customs issues in the European Union, given that the Republic of Croatia has been in the membership for more than five years.

The purpose of the final work is to present the position and authority of customs officials, and also the importance of their work for both domestic and European Union markets. The position and powers of a customs officer will show how much the job of a customs officer is demanding and complex. The authority that Croatian Customs got by become members of the European Union will be processed. Final work will approach certain concepts and scope to the work of the employees, but also clarify terms that are often considered the same.

Keywords: customs officer, position and authority, Customs Administration, administrative organization, customs

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. CARINSKA UPRAVA KAO UPRAVNA ORGANIZACIJA.....	3
3. CARINSKI SLUŽBENICI.....	6
3.1. Pravna regulacija statusa carinskih službenika.....	7
3.2. Poslovi koje obavlja carinski službenik.....	9
4. POLOŽAJ CARINSKIH SLUŽBNIKA.....	14
4.1. Prijam u carinsku službu.....	14
4.2. Stručno osposobljavanje carinskih službenika.....	15
4.3. Državni stručni ispit carinskih službenika.....	15
4.4. Radno vrijeme carinskih službenika.....	16
4.5. Plaća carinskih službenika.....	16
4.6. Premještaj carinskih službenika.....	17
4.7. Sukob interesa carinskih službenika.....	18
4.8. Nagrade i priznanja carinskih službenika.....	18
4.9. Etički kodeks.....	18
4.10. Povreda službene dužnosti carinskih službenika.....	19
4.11. Ocjenjivanje.....	21
5. OVLASTI CARINSKIH SLUŽBENIKA.....	22
5.1. Prikupljanje, procjena, evidentiranje, obrada i korištenje podataka i obavijesti.....	23
5.2. Pregled dokumentacije i provjera vjerodostojnosti i istinitosti isprava.....	24
5.3. Provjera statusa i svojstva robe.....	24
5.4. Pozivanje.....	25
5.5. Davanje upozorenja i naredbi.....	25
5.6. Privremeno ograničenje slobode kretanja.....	25
5.7. Pregled osoba.....	26
5.8. Pregled robe.....	26
5.9. Praćenje, zaustavljanje, pregled i pretraga prijevoznih sredstava.....	26
5.10. Ulazak, pregled i pretraga poslovnih prostorija, prostora i objekata.....	27
5.11. Privremeno oduzimanje robe i isprava.....	27
5.12. Sredstva prisile.....	28
5.13. Unutarnji nadzor i unutarnja kontrola.....	29
6. CARINA U EUROPSKOJ UNIJI.....	30
7. ZAKLJUČAK.....	34
8. LITERATURA.....	36

1. UVOD

Motivaciju za pisanje ovog završnog rada na temu „Položaj i ovlasti carinskih službenika u Carinskoj upravi kao upravnoj organizaciji“, diplomantica pronalazi u činjenici, što je i sama zaposlena kao carinski službenik u Carinskoj upravi.

Postupci utvrđivanja i naplate javnih prihoda, pa time i carina, smatraju se najosjetljivijim postupcima u pravnom sustavu svake države, prije svega stoga što, za razliku od drugih pravnih postupaka, u njima tijekom života sudjeluje svaki građanin, i to bez svoje volje pa čak i protiv nje (URL: <https://hrcak.srce.hr/12243>).

Povijesno gledajući, carinici su jedni on najstarijih državnih službenika i spominju se još u Bibliji, kao sakupljači poreza. Izrael je u to doba bio pod rimskom vlašću, a porez se sakupljao za Rimljane.

Građa upravne znanosti, kako navodi Pusić jesu upravne organizacije (Pusić, 2002: 33). S obzirom da će u radu biti predočeno kako Carinska uprava predstavlja upravnu organizaciju u radu će se na praktičnom primjeru analizirati položaj i ovlasti carinskih službenika u navedenoj upravnoj organizaciji.

Strukturu završnog rada, osim uvoda i zaključka sačinjavat će još pet međusobno povezanih dijelova. U prvom dijelu analizirat će se Carinska uprava kao upravna organizaciju u sastavu Ministarstva financija čija je temeljna zadaća primjena carinskih, trošarinskih, poreznih i drugih propisa. Carinska uprava je jedna od upravnih organizacija kojima je Ministarstvo financija nadležno tijelo. S tim u svezi, pojasnit će se hijerarhijski ustroj Carinske uprave kroz organizacijske jedinice te prikazati djelokrug rada istih. Također kroz hijerarhijski ustroj će se detaljnije razraditi položaj i ovlasti rukovodećih carinskih službenika u Carinskoj upravi.

U sklopu sljedećeg dijela završnog rada objasniti će se pojam državnog službenika, ali i ovlaštenih carinskih službenika koji obavljaju poslove carinske službe odnosno poslove iz djelokruga rada Carinske uprave u Središnjem uredu, područnim carinskim uredima, carinskim uredima te graničnim carinskim uredima.

Zatim će se detaljnije razraditi položaj i ovlasti koje posjeduju carinski službenici. Kod prikazivanja položaja carinskih službenika posebna pažnja je usmjerena na: prijam u carinsku službu, stručno osposobljavanje, obvezu polaganja državnog stručnog ispita, raspored radnog vremena te premještaje, nagrade i priznanja, poštivanje Etičkog kodeksa, povredu službene

dužnosti, ocjenjivanje i drugo. Nadalje će se objasniti ovlasti koje carinski službenici posjeduju, a koje predstavljaju istovremeno i njihovu dužnost, kroz institute: prikupljanja, procjene, obrade i korištenja podataka i obavijesti, pregleda dokumentacije te provjere vjerodostojnosti isprava, provjere statusa i svojstva robe, pozivanja, davanja upozorenja i naredbi, pregleda robe i osoba, praćenja, zaustavljanja, pregleda i pretrage prometnih sredstava, ulazaka, pregleda i pretraga poslovnih prostorija i objekata, privremeno oduzimanje robe i isprava, uporabe sredstava prisile i drugo.

Za sam kraj završnog rada, ukratko će se opisati carinska služba u Europskoj uniji, odnosno koja je zadaća hrvatske Carinske uprave ulaskom u Europsku uniju. Carinska uprava ima ulogu zaštiti građane i tržište, ali i mnoge druge čimbenike, koje utječu na rast i razvoj zemalja članica Europske unije, no i na samu kvalitetu života spomenutih. Kvalitetna i ažurna regulacija carinskog prometa od iznimne je važnosti kako za samu sigurnost građana, tako i za samu ekonomiju.

2. CARINSKA UPRAVA KAO UPRAVNA ORGANIZACIJA

Kako navodi Pusić, sama riječ „uprava“ ima nekoliko značenja. Jedno značenje imenuju upravu kao skup upravnih organizacija, dok drugo značenje podrazumijeva određene djelatnosti. Kako bi se što bolje razlikovala navedena značenja „uprave“, za prvo značenje koristi se izrazi „upravne organizacije“, dok se za drugo koristi izraz „upravljanje“. Navedena terminologija najčešće se koristi prilikom označavanja određene djelatnosti, a s druge strane označava vrstu organizacije (Pusić, 2002: 28). Iz navedene konstatacije tvorca upravne znanosti u Republici Hrvatskoj vidljivo je kako upravne organizacije predstavljaju temelj uprave.

Zakonskom odredbom, carinska je uprava izrijezom određena kao upravna organizacija u sastavu Ministarstva financija Republike Hrvatske koja obavlja poslove carinske službe i čija je temeljna zadaća primjena carinskih, trošarinskih, poreznih i drugih propisa (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 2.).

Pusić definira upravnu organizaciju kao organizaciju u kojoj ljudi, kao svoje stalno zanimanje obavljaju javne poslove na temelju trajnih podjela dužnosti i ovlasti. Spomenuti autor navodi društveni karakter poslova, trajnu podjelu dužnosti i ovlasti te profesionalizam djelatnika kao specifične kategorije upravne organizacije (Pusić, 2002: 33). Iz navedene definicije i specifičnosti proizlazi kako u upravnim organizacijama djeluju skupine ljudi s ciljem realiziranja zajedničkih ciljeva, na način da svaki od djelatnika obavlja svoj određeni zadatak. Radni zadaci međusobno se povezuju kako bi se ostvario zajednički cilj.

Društveni-javni karakter upravne organizacije predstavlja javne poslove, koji se po svom sadržaju mijenjaju tokom društvenog razvoja. To su poslovi koje odlučujuća skupina ljudi smatra da se trebaju obavljati i te poslove ne obavljaju pojedinci svaki za sebe, dakle to je osnovno obilježje upravne organizacije. Istovremeno trajna podjela dužnosti i ovlasti predstavljaju odnose među zaposlenicima, gdje su poslovi svakog pojedinca njegova dužnost i obuhvaćaju određene ovlasti. Profesionalci predstavljaju pojedince koje rade u upravnoj organizaciji za plaću, koja je ujedno i izvor njihove egzistencije te se za svoje zanimanje posebno obrazuju. Nadalje, samo upravljanje obuhvaća povezivanje više ljudi pri obavljanju javnih poslova. Naročito se ističe transmisijski karakter upravljanja što označava upravljanje u ulozi posrednika, transmisije, odnosno upravljanjem se ostvaruju zacrtani ciljevi. Ciljevi su

rezultat političke odluke, a ostvaruju se posredstvom kolektivne aktivnosti ljudi kroz obavljanje stručnih i izvršnih poslova. (Pusić, 2002 : 33-35)

Nesporno je kako Carinska uprava ispunjava specifična obilježja upravnih organizacija: javni (društveni) karakter poslova, trajnu podjelu dužnosti i ovlasti te profesionalizam svojih djelatnika.

„Za upravnu organizaciju od iznimne je važnosti i hijerarhijsko načelo te načelo subordinacije (podređenosti)“ (Bakota, Romić, 2013: 37). Organizacije su sastavni dio svakog poslovanja, a adekvatno i kvalitetno postrojenje organizacije omogućava lakše i brže ostvarenje zacrtanih ciljeva te unapređenje poslovanja. Svaka pravna osoba je organizacija u kojoj se detaljno određuje i opisuje strategija, struktura i važnost djelovanja iste, ali i podjela poslova među ljudskim resursima. Takvim načinom organiziranja stvara se red i olakšava poslovanje. Bakota i Romić (2013: 37), smatraju kako je klasična hijerarhijska piramida specifična za upravu, koju obilježava krutost u komunikaciji, uski raspon kontrole i duboka struktura.

Organizacija i upravne organizacije mogu se promatrati po raznim dimenzijama. U većini slučajeva to su njihove zadaće, odnosno ciljevi kojima teže. Dok je druga opcija, krenuti od društvenog problema za koji je nadležna organizacija. Također, neke od dimenzija su i promatranje instrumenata koje koriste pri obavljanju posla ili pak sama očekivanja okoline. Na sam rad upravnih organizacija utječe i tehnologija. Organizacije moraju biti u korak s modernizacijom te iste primijeniti u svom poslovanju, ali i sama okolina. Vodstvo države određuje zadaće, odnosno ciljeve svake upravne organizacije, a neke te ideje nisu dobro pozdravljene od strane građana. Upravne organizacije se nalaze u nepovoljnom položaju zbog toga jer s jedne strane moraju izvršiti poslovne obaveze u skladu sa zakonima, propisima i pravilima, a s druge strane, iako su tu radi građana i u službi njima, teško je olakšati im i ubrzati proceduru kako bi dobili traženo. Kontinuirano postoje problemi zvani birokracija, kojeg država pokušava riješiti i usavršiti, a pri tome ne ići na šteti samoj državi, niti proračunu (Pusić, 2005: 180. - 182.).

Jedna od upravnih organizacija je i Carinska uprava, čije je djelovanje uređeno Zakonom o carinskoj službi. Zakonom je određeno kako se poslovi iz djelokruga Carinske uprave obavljaju u:

- Središnjem uredu,
- područnim carinskim uredima (PCU)
- carinskim uredima (CU) te

- graničnim carinskim uredima (GCU) (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 6.).

Na službenoj stranici Carinske uprave navedeni su konkretni pokazatelji u brojkama za navedene sastavnice Carinske uprave. Sedam je Sektora u Središnjem uredu (Sektor za carinski sustav, Sektor za trošarine i posebne poreze, Sektor za nadzor, Sektor za mobilne jedinice, Sektor za financije, Sektor za ljudske potencijale, pravne poslove, europske poslove i međunarodnu suradnju, Sektor za informacijski sustav, Služba za strateško planiranje, analize i informiranje i Služba za unutarnju reviziju, nadzor i kontrolu). U Republici Hrvatskoj ustrojena su četiri Područna carinska ureda (Područni carinski uredi u Zagrebu, Rijeci, Osijeku i Splitu). Osim toga, devetnaest je carinskih ureda te trinaest graničnih carinskih ureda (Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Carinska uprava URL: <https://carina.gov.hr/>). Iz navedenih pokazatelja može se uočiti kako su Područni carinski uredi ustrojteni regionalno.

Po pitanju organizacije također je Zakonom propisano kako Središnji ured ima sjedište u Zagrebu. Područni carinski uredi se osnivaju u gospodarskim i prometnim središtima kada to zahtijevaju opseg, struktura i tokovi kretanja roba u putničkom i robnom prometu s inozemstvom te drugi gospodarski interesi. Za obavljanje svih ili nekih poslova iz djelokruga područnih carinskih ureda osnivaju se carinski uredi i granični carinski uredi kao unutarnje ustrojstvene jedinice područnog carinskog ureda. Zbog posebnosti obavljanja poslova u Carinskoj upravi, sukladno međunarodnim standardima uređivanja djelokruga i ustroja carinske službe, uvjeti za organiziranje ustrojstvenih jedinica Središnjeg ureda, područnih carinskih ureda, carinskih ureda i graničnih carinskih ureda mogu se propisati drugačije od uvjeta utvrđenih propisima o načelima za unutarnje ustrojstvo tijela državne uprave. Carinski službenici mogu obavljati poslove iz djelokruga rada Središnjeg ureda, područnih carinskih ureda, carinskih ureda i graničnih carinskih ureda i izvan sjedišta rada kao samostalni izvršitelji. Vlada Republike Hrvatske donosi odluke o osnivanju, sjedištima, području djelovanja i početku rada područnih carinskih ureda te odluke o osnivanju, sjedištima i području djelovanja carinskih ureda i graničnih carinskih ureda. Ministar financija rješenjem određuje početak rada carinskog ureda i graničnog carinskog ureda (Zakonom o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 7).

3. CARINSKI SLUŽBENICI

Prema zakonskoj definiciji, ovlaštene carinski službenici jesu službenici Carinske uprave koji na temelju Zakona o carinskoj službi i drugih propisa obavljaju poslove carinske službe primjenom carinskih ovlasti (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl.3., st. 10.).

Ovlaštene carinski službenik je službenik Carinske uprave i ujedno državni službenik koji obavlja poslove carinske službe. Carinski službenici obavljaju poslove iz djelokruga Carinske uprave u Središnjem uredu, područnim carinskim uredima i carinskim uredima te graničnim carinskim uredima. Carinski službenik je ovlaštene službenik državne carinske službe koji provodi zakone i propise na području carine, vrši carinski nadzor nad putnicima i robom na međunarodnim graničnim prijelazima te evidentira svaki značajniji izvoz i uvoz robe, ali i prometa robe i usluga (Sustav informacija o tržištu rada, 2018. url).

U Carinskoj upravi zaposleno je oko 3000 carinskih službenika. To potvrđuje Izvješće o obavljenoj reviziji Carinske uprave, u kojem je navedeno kako je početkom 2012. u Carinskoj upravi bilo 3 082 zaposlenika, a koncem 2012. godine je bio 3 051 zaposlenik (Izvješće o obavljenoj reviziji Carinske uprave, url.).

U skladu s odredbama Zakona o carinskoj službi (NN 68/13, 30/14, 115/16. čl. 8., st.1.) Carinskom upravom upravlja ravnatelj i ujedno je državni dužnosnik s položajem pomoćnika ministra financija, koji ujedno upravlja i radom Središnjeg ureda.

Osim državnog dužnosnika, Zakonom o carinskoj službi, (NN 68/13, 30/14, 115/16. čl. 9. st. 1. i 3., čl. 10. st. 1., 2. i 3.), među najvišim rukovodećim službenicima u Carinskoj upravi (rukovodeća radna mjesta – položaji I. vrste) određeni su:

- zamjenik ravnatelja pomaže ravnatelju u radu (u slučaju spriječenosti ravnatelja obavlja sve njegove poslove) i pomoćnici ravnatelja (upravljaju radom sektora u Središnjem uredu te obavljaju druge poslove iz djelokruga rada Carinske uprave koje im povjeri ravnatelj),
- pročelnik upravlja radom područnog carinskog ureda,
- pročelnik područnog carinskog ureda ima jednog ili više pomoćnika,
- radom carinskog ureda i radom graničnog carinskog ureda upravlja predstojnik carinskog ureda i graničnog carinskog ureda
- predstojnik može imati jednog ili više pomoćnika.

Osim navedenih radnih mjesta, Uredbom o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova za carinske službenike NN 78/17, određena su i druga radna mjesta:

- radna mjesta I. vrste (među kojima su najviše zastupljeni koordinator, viši savjetnik i viši inspektori, viši upravni savjetnik, carinik I. vrste i dr.).
- radna mjesta II. vrste (voditelji smjene u Središnjem i Područnom carinskom uredu, inspektori II. vrste, viši upravni referent i dr.) te
- radna mjesta III. vrste (carinik III. vrste carinik III. vrste, upravni referent i dr.).

3.1. Pravna regulacija statusa carinskih službenika

Borković ističe kako se, u pravnim sustavima modernih država posebna pozornost poklanja pravnoj regulaciji statusa osoba koje obavljaju pojedine poslove iz nadležnosti državnih (javnih) tijela. Prema njemu, u tom je smislu posebno naglašena nužnost da osobe s različitim ovlastima vrše poslove u ime državnih tijela. Takvo pravno uporište utemeljeno je na pravnim pravilima najviše pravne snage, kao što je Ustav i daljnje razrađeno posebnim zakonima kao i podzakonskim opće normativnim aktima. Osim toga, navedeni autor naglašava kako su ljudi u svakoj organizaciji njezin najbitniji i nezamjenjiv element, a posebno značenje pridaje se osobama koje rade u upravnim organizacijama (Borković, 2002:296.). Takav je slučaj i sa pravnom regulacijom statusa carinskim službenicima koji pripadaju kategoriji državnih službenika.

Temelj za uređenje statusa državnih službenika pa time i carinskih službenika dan je u samom Ustavu Republike Hrvatske. Ustavnom normom propisano je kako se u skladu s Ustavom Republike Hrvatske, Zakonom i drugim propisima uređuje status državnih službenika te radno-pravni status namještenika (Ustav Republike Hrvatske, NN 85/10 - pročišćeni tekst, 05/14, čl.117., st.3.).

Pripadnost carinskim službenicima među državne službenike potvrđuje, između ostaloga članak 63. Zakona o carinskoj službi (NN 68/13, 30/14, 115/16) prema kojemu se vezano za prava, obveze i odgovornosti carinskih službenika primjenjuju propisi o državnim službenicima, ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

Osim spomenute ustavne odredbe, najvažniji zakonski i podzakonski propisi koji reguliraju status carinskih službenika, jesu:

- Zakon o državnim službenicima (NN 92/05, 140/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13, 01/15, 138/15, 61/17),
- Zakon o carinskoj službi (NN 68/13, 30/14, 115/16),
- Zakon o provedbi carinskog zakonodavstva Europske unije (NN 40/16),
- Uredba o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova za carinske službenike (NN 78/17), kao i
- Pravilnik o odorama ovlaštenih carinskih službenika Ministarstva financija Carinske uprave (NN 82/14, 34/15).

Važno je naglasiti kako je Zakon o državnim službenicima (NN 92/05, 140/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13, 01/15, 138/15, 61/17) temeljni propis kojim se reguliraju službenički odnosi u državnoj službi koji se primjenjuje na sva državna tijela (tijela državne uprave, pravosudna tijela, kaznena tijela, stručnu službu Hrvatskog sabora, uredu predsjednika Republike Hrvatske, stručnu službu i urede Vlade Republike Hrvatske, stručnu službu Ustavnog suda Republike Hrvatske, stručnu službu pučkog pravobranitelja, stručnu službu pravobranitelja za djecu, stručnu službu za ravnopravnost spolova, Državni ured za reviziju i druga tijela koja se osnivaju za obavljanje državne službe).

Službenici Ministarstva financija, Carinske uprave spominju se i u članku 19. Uredbe nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj službi, prema kojemu navedeni službenici zadržavaju pravo na plaću prema dosadašnjim rješenjima do donošenja posebne uredbe iz članka 89. stavka 2. Zakona o carinskoj službi kojom će se propisati vrijednost koeficijentata složenosti poslova radnih mjesta, dodatak na uvjete rada, te kriteriji i najviši mogući iznos dodatka za natprosječne rezultate u radu za službenike Carinske uprave (Uredba o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj službi, NN 37/01., 38/01., 71/01., 89/01., 112/01., 7/02., 17/03., 197/03., 21/04., 25/04., 66/05., 131/05., 11/07., 47/07., 109/07., 58/08., 32/09., 140/09., 21/10., 38/10., 77/10., 113/10., 22/11., 142/11., 31/12., 49/12., 60/12., 78/12., 82/12., 100/12., 124/12., 140/12., 16/13., 25/13., 52/13., 96/13., 126/13., 2/14., 94/14. i 140/14., čl. 19.).

Prema zakonskom određenju, državni službenici su osobe koje u državnim tijelima kao redovito zanimanje obavljaju poslove iz djelokruga tih tijela utvrđene Ustavom, zakonom ili drugim propisima donesenim na temelju Ustava i zakona. Državni službenici su i osobe koje u državnim tijelima obavljaju informatičke poslove, opće i administrativne poslove, planske, materijalno-financijske i računovodstvene poslove i slične poslove (Zakon o državnim

službenicima, NN 92/05, 140/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13, 01/15, 138/15, 61/17, čl. 3., st. 2. i 3.).

Gordana Marčetić pojašnjava kako se, u pravilu subjektima službeničkog prava smatraju samo oni zaposlenici upravnih organizacija kojima su dodijeljene specifične javne dužnosti i ovlasti, ali ponegdje su službeničkim zakonodavstvom obuhvaćeni svi zaposlenici unutar određenih državnih ili upravnih organizacija (Marčetić, 2015:34).

3.2. Poslovi koje obavljaju carinski službenici

Zakonom su određeni poslovi koje ovlaštene carinski službenici obavljaju unutar Carinske uprave. Temeljna zadaća Carinske uprave je obavljanje nadzora radi osiguranja pravilne primjene propisa o javnim davanjima i javnopravnim naknadama te osiguranja zaštite zdravlja i života ljudi, životinja, prirode i okoliša kao i drugih općih i javnopravnih interesa. Osim toga, Carinska uprava priprema i izrađuje nacрте prijedloga zakona, drugih propisa i akata radi unapređenja carinskog, trošarinskog i poreznog sustava te učinkovitijeg ubiranja javnih davanja i javnopravnih naknada iz svoje nadležnosti. Kako bi se ostvarila temeljna zadaća, poslovi carinske službe su osobito:

- utvrđivanje, naplata i nadzor carinskih davanja, trošarina, posebnih poreza, poreza na dodanu vrijednost, drugih javnih davanja te javnopravnih naknada (u daljnjem tekstu: javna davanja),
- osiguravanje pravilne primjene carinskih i drugih propisa koji se odnose na unos, iznos, provoz, prijenos, skladištenje i drugo raspolaganje robom koja podliježe mjerama nadzora,
- provedba carinsko-sigurnosnih mjera,
- sudjelovanje u provođenju mjera zajedničke poljoprivredne, ribarske i trgovinske politike,
- utvrđivanje, stavljanje na raspolaganje i nadzor tradicionalnih vlastitih sredstava Europske unije iz carinskih davanja,
- otkrivanje, sprječavanje i suzbijanje prekršaja i kaznenih djela, njihovo otkrivanje i prikupljanje podataka o tim djelima i počiniteljima te provedba dokaznih radnji u prekršajnom i kaznenom postupku sukladno odredbama Zakona o kaznenom postupku, Prekršajnog zakona i Zakona o carinskoj službi.
- nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuje fiskalizacija u prometu gotovinom,
- nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuju opći uvjeti obavljanja djelatnosti trgovačkih društava, trgovaca pojedinaca i obrta (registracija, odobrenje za rad, rješenje, suglasnost, drugo

odobrenje nadležnih tijela, predmet poslovanja, sjedište i tvrtka), ako posebnim propisom nije određena nadležnost drugog tijela,

- nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuje obavljanje trgovine i obavljanje usluga,
- nadzor nad provedbom propisa o zabrani i sprječavanju obavljanja neregistrirane djelatnosti te otkrivanje i sprječavanje svih oblika nedozvoljene i protuzakonite trgovine,
- nadzor nad unosom, iznosom, prekograničnim prometom te drugim kretanjem i gospodarenjem otpadom sukladno propisima kojima se uređuje gospodarenje otpadom,
- nadzor provedbe obveza proizvođača proizvoda u smislu propisa kojima se uređuje gospodarenje otpadom te naplata naknada za gospodarenje posebnim kategorijama otpada koje se obračunavaju i plaćaju te postupka posredovanja i trgovanja otpadom sukladno propisima kojima se uređuje gospodarenje otpadom,
- nadzor uvoza i izvoza tvari koje oštećuju ozonski sloj, fluoriranih stakleničkih plinova, uređaja i opreme koji sadrže ove tvari ili o njima ovise i ostalih kemijskih tvari sukladno propisima o zaštiti zraka,
- nadzor u skladu s posebnim propisima ispunjavanja uvjeta za ostvarivanje prava na korištenje novčanih sredstava koja se isplaćuju iz državnog proračuna Republike Hrvatske, kao i novčanih sredstava koja korisnici izravno ili posredno ostvaruju primjenom oslobođenja ili izuzeća od plaćanja javnih davanja te sniženih visina i diferenciranih stopa javnih davanja,
- nadzor obračuna, plaćanja i naplate naknade za koncesiju te nadzor nad obavljanjem djelatnosti za koju je propisana koncesija, a obavlja se bez dodijeljene koncesije,
- nadzor u području prava intelektualnog vlasništva,
- nadzor nad provedbom propisa o morskom i slatkovodnom ribarstvu na području ribolovnog mora i voda te u dijelu koji se odnosi na kretanje i promet ribe i drugih morskih i vodenih organizama,
- nadzor kretanja, raspolaganja i prometa opasnih proizvoda i proizvoda čije je stavljanje na tržište zabranjeno ili ograničeno ili za koje je naređeno povlačenje s tržišta, odnosno proizvoda koji ne ispunjavaju propisane tehničke zahtjeve i predstavljaju ozbiljan rizik za zdravlje i sigurnost,
- provedba carinskih mjera provjere značajki proizvoda sukladno propisima o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju sukladnosti i drugim propisima kojima se uređuju tehnički zahtjevi za proizvode,
- nadzor unosa i iznosa gotovine preko državne granice sukladno propisima o sprječavanju

pranja novca i financiranju terorizma,

- nadzor nad primjenom propisa kojima se uređuje izvoz, uvoz, iznos i unos kulturnih dobara,
- nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuje prekogranični promet i trgovina divljim vrstama,
- provedba upravnih i drugih poslova u vezi s ispunjavanjem propisanih uvjeta za obavljanje poslova zastupanja u carinskom postupku te nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuje poslovanje i djelatnost ovlaštenih carinskih otpremnika,
- nadzor nad naplatom proračunskih i ostalih prihoda te transakcijama u području prometa robe i usluga, ugostiteljske djelatnosti i pružanja usluga u turizmu te naplatom boravišne pristojbe,
- nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuje obavljanje audiovizualnih djelatnosti,
- nadzor nad provedbom propisa o zabrani i sprječavanju obavljanja neregistrirane energetske djelatnosti s naftom i naftnim derivatima,
- nadzor nad provedbom propisa u području stavljanja na tržište šumskog reprodukcijaskog materijala,
- nadzor na graničnom prijelazu, odnosno na drugom mjestu gdje se obavlja carinski nadzor dozvola i drugih isprava, sukladno propisima o prijevozu u cestovnom prometu te osovinskog opterećenja, ukupne mase i dimenzije vozila u prometu na cestama sukladno propisima o sigurnosti prometa na cestama,
- nadzor nad primjenom propisa kojim se uređuje ograničavanje uporabe duhanskih proizvoda,
- administrativna suradnja i međunarodna razmjena informacija s državama članicama Europske unije ili s trećim državama u području primjene propisa iz nadležnosti Carinske uprave te
- svi drugi poslovi koji su Carinskoj upravi stavljeni u nadležnost posebnim propisima (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 4.).

Iz gore navedenih poslova moguće je uočiti kako se mahom radi o carinskim postupcima. Carinski postupak je skup radnji koje poduzimaju carinska tijela, carinski obveznici i neke druge osobe sa svrhom da se utvrdi, podliježe li određena roba koja se uvozi, unosi ili izvozi carinjenju. U širem smislu carinski postupak obuhvaća i carinski nadzor, a to su mjere koje poduzima Carinska uprava kako bi se osigurala provedba carinskih i drugih propisa i spriječilo neovlašteno postupanje s carinskom robom i osigurala njezina istovjetnost dok se ne provede carinski postupak (URL: http://udruga-uibs-hr.skole.hr/upload/udruga-uibs-hr/images/static3/624/attachment/CARINSKI_POSTUPAK_2011-12.pdf)

Pojedini autori naglašavaju kako su neka upravna područja složena i specifična (npr. carine) i često zahtijevaju posebne upravno procesne procedure (Britvić Vetma, Pičuljan, 2016: 38). Zbog specifičnosti pojedinih upravnih područja, pojedina pitanja postupka uređuju se posebnim zakonima, na drugačiji način. U tom slučaju, odredbe posebnih zakona, sadrže specijalna pravila, kojima se odstupa od općih pravila, utvrđenih Zakonom o upravnom postupku prilagođenih pojedinim upravnim područjima kao što su carine. To znači kako zakoni koji reguliraju carinsko područje sadrže posebne postupovne odredbe kojima se odstupaju od Zakona o općem upravnom postupku. Ova odstupanja, moguće je urediti samo zakonom, ali ti posebni zakoni moraju biti u skladu s osnovnim načelima i ciljem Zakona o upravnom postupku i ne mogu umanjivati razinu zaštite prava građana.

Boris Ljubanović, pozivajući se na prijašnji Carinski zakon (NN 78/99, 94/99, 117/99, 73/00, 92/01, 47/03) koji je bio na snazi do 30.06.2013. godine navodi kako se prema odredbi čl. 6. toga zakona, propisi o općem upravnom postupku primjenjuju i u postupcima koje vodi Carinska uprava, ako ovim Zakonom i propisima koji uređuju opći porezni postupak nije drugačije određeno.

Naime carinski postupci jesu posebni upravni postupci uređeni Zakonom o carinskoj službi (NN 68/13, 30/14, 115/16), kao npr.:

- kod postupka oduzimanja, smještaja, čuvanja, prodaje, dodjele i uništenja robe (čl. 12., st. 17.), ili
- kada to okolnosti zahtijevaju radi onemogućavanja daljnjeg nezakonitog postupanja naredbom privremeno ograničiti ili privremeno zabraniti obavljanje djelatnosti pečačenjem poslovnih prostorija, skladišta, pogona, dijela pogona, postrojenja, opreme ili drugih prostorija te onemogućavanjem korištenja postrojenja, uređaja i druge opreme za rad, odnosno na drugi pogodan način. U ovim slučajevima, ovlašteni carinski službenik može naredbom odrediti mjere kojima se onemogućava i sprječava nezakonito postupanje na mjestima koja su određena kao tržnice, mjestima gdje se može prigodno trgovati (sajmovi, izložbe, priredbe i slično) i na drugim mjestima. U skladu s naredbom dužni su, između ostalih, postupati i fizičke i pravne osobe koje upravljaju poslovanjem tržnica i koje organiziraju prigodno trgovanje te nadležna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Navedene mjere se mogu sastojati u označavanju te fizičkom ograđivanju ili zaprečivanju pristupa prostoru, stavljanju natpisa kojima se upozorava na nezakonito postupanje i drugim radnjama kojima se postiže svrha onemogućavanja i sprječavanja nezakonitog postupanja. Naredba iz ovoga članka traje do

uklanjanja razloga radi koje je izrečena, a najdulje 15 dana od dana izricanja nakon kojeg roka se rješenjem odlučuje o uvjetima zakonitog obavljanja djelatnosti ili provedbi daljnjih mjera da bi se slučaj ispravno uredio. Žalba izjavljena protiv navedenog rješenja ne odgađa njegovo izvršenje (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 40.).

Carinski službenici mogu postupati i rješavati u upravnim postupcima. Upravni postupak podrazumijeva postupak koji se na opći način uređuje Zakonom o općem upravnom postupku (NN 47/09), kao generalnim propisom (*lex generalis*). Njegovim člankom 1. određeno je da se prethodno navedenim Zakonom uređuju pravila na temelju kojih tijela državne uprave i druga državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe koje imaju javne ovlasti (javnopravna tijela), u okviru djelokruga utvrđenog na temelju zakona, postupaju i rješavaju u upravnim stvarima. U skladu s njegovim 2. člankom, upravnom stvari smatra se svaka stvar u kojoj javnopravno tijelo u upravnom postupku rješava o pravima, obvezama ili pravnim interesima fizičke ili pravne osobe ili drugih stranaka neposredno primjenjujući zakone, druge propise i opće akte kojima se uređuje odgovarajuće upravno područje.

Odredbe Zakona o općem upravnom postupku primjenjuju se i u postupcima koje vodi Carinska uprava, ako Zakonom o carinskoj službi nije drugačije određeno. Tako, primjerice u Zakonu o carinskoj službi (NN 68/13, 30/14, 115/16), na nekoliko mjesta spominje se upravni postupak, kao npr.:

- u Središnjem uredu, kada je to propisano vodi se upravni postupak u prvom stupnju (čl. 11., st. 15.),
- u područnom carinskom uredu, kada je to propisano, vodi se upravni postupak u prvom stupnju (čl. 12., st. 14.),
- na postupak zbog povrede službene dužnosti primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje opći upravni postupak (čl. 100., st. 3.).

Zakon o provedbi carinskog zakonodavstva Europske unije (NN 40/16), u dijelu 10. sadrži postupovne odredbe gdje je propisano „Ako zakonodavstvom Unije o carinskoj provedbi prava intelektualnog vlasništva i ovim Zakonom nije drukčije određeno, za postupanje u okviru mjera carinske provedbe prava intelektualnog vlasništva primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje opći upravni postupak“.

4. POLOŽAJ CARINSKIH SLUŽBENIKA

Zakon o državnim službenicima (NN 92/05, 140/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13, 01/15, 138/15, 61/17) propisuje hijerarhijsku podređenost državnih službenika koji su u obvezi izvršavati naloge čelnika tijela i nadređenih osoba. Položaj bilo kojeg carinskog službenika označava njegovo mjesto u hijerarhijskoj strukturi organizacije. Pregled hijerarhije omogućava uvid u sam opseg poslova, koji položaj nosi sa sobom. Nekoliko čimbenika ima utjecaj na položaj radnog mjesta, poput stupnja obrazovanja, ostvarenog radnog iskustva, dodatne edukacije, ali i sam trud i upornost donosi dodatne bodove te psiho – fizičke sposobnosti fizičke osobe.

Nastavno na naprijed navedeno, položaj carinskih službenika karakterizira hijerarhijski ustroj, što je prikazano u prethodnom poglavlju o carinskim službenicima (ravnatelj, zamjenik ravnatelja, pročelnici itd.).

4.1. Prijam u carinsku službu

Ispunjavanje općih i posebnih uvjeta predstavlja temeljno pravilo za prijam službenika u Carinsku upravu.

Prijam u carinsku službu regulirano je Zakonom o carinskoj službi (NN 68/13, 30/14, 115/16) prema kojemu, u Carinsku upravu može biti primljena osoba koja ispunjava opće uvjete za prijam u državnu službu, kod koje ne postoje zapreke za prijam u državnu službu i koja ispunjava i sljedeće posebne uvjete: ima završenu najmanje srednju školu u četverogodišnjem trajanju, odgovarajuće zdravstvene i psihofizičke sposobnosti te ima prebivalište u Republici Hrvatskoj. Za obavljanje poslova u Carinskoj upravi ne može se primiti osoba kojoj je služba u tijelu državne vlasti ili pravnoj osobi s javnim ovlastima prestala zbog teške povrede službene dužnosti pravomoćnom odlukom nadležnog tijela. Osoba koja je primljena, premještena ili raspoređena u carinsku službu, pod kaznenom i materijalnom odgovornošću daje pisanu izjavu o svom imovnom stanju, imovnom stanju svoje uže obitelji te pisanu izjavu o suglasnosti za provjeru vjerodostojnosti podataka iz izjave (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 69, čl. 70.).

4.2. Stručno osposobljavanje carinskih službenika

Stručnim osposobljavanjem smatra se stručna i praktična izobrazba (tečajevi, savjetovanja, seminari i slično) koja se provodi za obavljanje poslova u Carinskoj upravi. Ministar financija pravilnikom propisuje sadržaj i mjerila za stručno usavršavanje te provjeru stručne osposobljenosti carinskih službenika i vježbenika. Radi dopune stručnih znanja carinskih službenika i provjere istih, Carinska uprava izrađuje i provodi programe obuke, organizira tečajeve, seminare i radionice, izdaje stručne publikacije, organizira polaganje državnih stručnih ispita. Carinski službenici imaju obvezu neprekidno dopunjavati svoja znanja te sudjelovati u programima obuke, tečajevima ili seminarima, ali i provjerama istih (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 95). Stručnim osposobljavanjem nastoji se unaprijediti kvaliteta rada carinskih službenika, ali i same Carinske uprave. Rad u Carinskoj upravi je sam po sebi dinamičan, a promjene na političkoj i ekonomskoj sceni zahtijevaju kontinuirano ulaganja u carinske službenike.

4.3. Državni stručni ispit carinskih službenika

Osobe koje su primljene u carinsku službu dužne su pristupiti polaganju državnog stručnog ispita koji se sastoji od općeg i posebnog dijela. (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 97. st. 1.). Državni stručni ispit se polaže pred Državnom ispitnom komisijom. Provođenje državnog stručnog ispita organizira Ministarstvo uprave. Državno tijelo koje službenika upućuje na polaganje državnog stručnog ispita snosi troškove prvog polaganja državnog stručnog ispita kao i popravka ispita u postupku prvog polaganja, ukoliko državni službenik ne položi ispit može ponovo izaći na ispit s tim da sam snosi troškove drugog polaganja cijelog ispita, odnosno popravka u postupku drugog polaganja ispita (Zakon o državnim službenicima, NN 92/05, 140/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13, 01/15, 138/15, 61/17, čl. 57, čl. 58, čl. 59.). Državni stručni ispit jedan je od metoda uvođenja u poslovanje jer od fizičke osobe očekuje poznavanje općeg dijela carinske službe te posebnog dijela u kojem će osoba djelovati, odnosno upućuje osobe primljene u službu kako pravilno postupati u svom radu.

4.4. Radno vrijeme carinskih službenika

Jedna od specifičnosti u obavljanju carinske službe, s kojom se moraju suočiti carinski službenici je 24 – satno radno vrijeme (poput policije, bolničkog i zatvorskog sustava). Poslovi carinske službe se obavljaju 24 sata dnevno, stoga postoji raznolikost kod određivanja rasporeda radnog vremena. Raspored radnog vremena određuje ravnatelj svojom odlukom. Radno vrijeme carinskog službenika može biti raspoređeno: na pet radnih dana i traje 40 sati ili radno vrijeme može biti organizirano i u smjenama; I smjena od 6-14 sati, II smjena od 14-22 sata i III smjena od 22-6 sati, pored toga postoji još i dvokratni rad i rad u trajanju od 12 sati u ciklus 12-24-12-48, tzv. turnus. Zbog težine i prirode poslova te posebnih uvjeta rada Vlada Republike Hrvatske utvrđuje radna mjesta kojima se 12 mjeseci rada računa kao 14 mjeseci staža, tzv. beneficirani radni staž. Uz navedeno carinski službenici prema odluci ravnatelja imaju obvezu rada i izvan radnog vremena (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 87, čl. 88., čl. 89. čl. 90).

4.5. Plaća carinskih službenika

Među osnovnim pravima koje carinski službenici imaju je pravo na plaću. Plaću carinskog službenika čini osnovna plaća i dodaci na osnovnu plaću. Osnovna plaća je umnožak koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta i osnovice za izračun plaće koji se uvećava za 0,5 za svaku navršenu godinu radnog staža. Dodaci na osnovnu plaću su: dodaci za uspješnost na radu, dodaci za poslove s posebnim uvjetima rada i druga uvećanja plaće.

Sustav plaća u carinskoj službi uređen je klasifikacijom radnih mjesta. Vlada Republike Hrvatske donijela je Uredbu o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova za carinske službenike (NN 78/2017) prema kojoj su radna mjesta podijeljena na slijedeći način:

- a) Rukovodeća radna mjesta, položaj I vrste - koeficijent u rasponu od 3,007 – 2,200 odnose se na radna mjesta: zamjenik i pomoćnik ravnatelja, pročelnik PCU, predstojnik CU i GCU, voditelj službe za unutarnju reviziju, kontrolu i nadzor, voditelj službe u Središnjem uredu Carinske uprave i druge);
- b) Radna mjesta I. vrste - koeficijenti u rasponu 2,52 – 1,242 obuhvaćaju radna mjesta: koordinator, viši inspektor-specijalist, viši savjetnik-specijalist, viši savjetnik specijalist-voditelj kvalitete i druge);

c) Radna mjesta II. vrste -koeficijenti u rasponu 1,166 – 1,145jesu radna mjesta: voditelj smjene u Središnjem uredu, voditelj smjene u područnom carinskom uredu, inspektor II. vrste, inspektor II. vrste-istražitelj, carinik II. vrste te drugi carinski službenici.

d) Radna mjesta III. vrste - koeficijenti u rasponu 0,873 – 0,870odnose se na radna mjesta: carinik III. vrste, carinik III. vrste istražitelj, carinik III. vrste analitičar, upravni referent i drugi(Uredba o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova za carinske službenike, NN 78/17, čl. 1. - čl. 3.).

4.6. Premještaj carinskih službenika

Također, jedno od specifičnosti obavljanja carinske službe, koje nije toliko izraženo u nekim drugim službama je premještanje carinskih službenika. Prema ocjeni ravnatelja odnosno pročelnika područnog carinskog ureda, a radi bolje organizacije rada, povećanja opsega posla ili efikasnijeg obavljanja poslova i zadataka carinski službenik može biti premješten po potrebi službe na drugo radno mjesto u istom i drugom mjestu rada. Navedeni premještaj carinskog službenika mora odgovarati njegovoj stručnoj spremi, radnom iskustvu, znanju i sposobnosti i može biti na neodređeno vrijeme ili privremeno, a najdulje na godinu dana odnosno do povratka odsutnog carinskog službenika. U slučaju privremenog premještaja odnosno do povratka odsutnog carinskog službenika, carinski službenik ostvaruje pravo na plaću koja je za njega povoljnija. Uz pisani pristanak carinskog službenika može ga se premjestiti i na radno mjesto niže složenosti poslova. Zakon o carinskoj službi propisuje da carinski službenik kojem nedostaje pet godina do starosne mirovine ne može biti premješten bez njegovog pisanog pristanka. Carinski službenik može Odboru za državnu službu podnijeti žalbu protiv rješenja o premještaju, ali žalba ne odgađa izvršenje premještaja (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 75).

4.7. Sukob interesa carinskih službenika

Carinski službenici, kao javni službenici mogu se naći se u sukobu interesa, pri čemu mogu pogodovati sebi, ili sebi bliskim osobama, a nauštrb javnog interesa. Stoga, radi sprečavanja sukoba interesa, ovlašteni carinski službenici ne smiju otvarati obrt ili osnivati trgovačka društva ili druge pravne osobe, niti biti članovi uprave ili nadzornog odbora spomenutih, nad kojima Carinska uprava obavlja nadzor isto tako carinskom službeniku je zabranjeno obavljati poslove nadzora i naplate javnih davanja kod pravnih i fizičkih osoba s kojima su u krvnom srodstvu, braku ili u odnosu skrbnika. Također, ne smiju u neslužbene svrhe koristiti informacije, podatke ili saznanja koja posjeduju ili su im dostupna prilikom obavljanja službe, niti pružati podatke i obavijesti o imovinskim koristima, kako vlastitih tako i drugih osoba. Dužni su štiti službene i poslovne tajne 15 godina od dana prestanka radnog odnosa u službi (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 81, čl. 82).

4.8. Nagrade i priznanja carinskih službenika

Nagrade i priznanja nisu strana niti za carinske službenike. Carinska uprava u pravilu na Dan carinske službe, 21. rujna, zaštitnika Sv. Mateja, dodjeljuje godišnje nagrade, prigodne nagrade i zahvalnice carinskim službenicima i ustrojstvenim jedinicama Carinske uprave za zalaganje i stručnost, za ostvarene natprosječne rezultate u obavljanju službene dužnosti i za otkrivanje prekršaja značajnih vrijednosti. Ministar financija pravilnikom određuje vrste priznanja, postupak dodjele kao i visinu novčanih nagrada ili dodjelu spomen-značke. Iznos novčane nagrade koji se može dodijeliti carinskom službeniku može iznositi do tri osnovice za obračun plaće za državne službenike (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 98).

4.9. Etički kodeks

Etički kodeks propisuje pravila dobrog ponašanja unutar organizacije, ali i izvan nje. Na taj način nastoji se zaštititi ugled, kako pravne, tako i fizičke osobe, osiguravajući kvalitetne međuljudske odnose unutar organizacije i odnose prema okolini, ali i prema samoj instituciji u kojoj djeluju. U Etičkom kodeksu državnih službenika (NN 40/11, 13/12) sadržana su pravila

koja se odnose na dobro ponašanje državnih službenika pa tako i carinskih službenika u njihovim međusobnim odnosima, odnosima prema građanima, odnosu prema radu, kao i u odnosu prema državnom tijelu.

Državni službenici, u obavljanju dužnosti dužni su primjenjivati etička načela ponašanja državnih službenika:

- poštivanje integriteta i dostojanstva građana i državnih službenika,
- zaštita osobnog ugleda i ugleda državne službe,
- ponašanje državnih službenika u javnim nastupima te
- zabrana stjecanja materijalne ili druge koristi i izbjegavanje sukoba interesa u službi (Etički kodeks državnih službenika, NN 40/11, 13/12, članci 6.-10.)

Svi državni službenici pa tako i carinski službenici obvezni su ponašati se u skladu s gore navedenim načelima.

4.10. Povreda službene dužnosti carinskih službenika

U skladu sa Zakonom o carinskoj službi i Zakonom o državnim službenicima, carinski službenici odgovaraju za povredu službene dužnosti. Povrede mogu biti lake i teške.

Lake povrede službene dužnosti prema članku 98. Zakona o državnim službenicima(NN 92/05, 140/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13, 01/15, 138/15, 61/17) :

- nekorektan odnos prema strankama i suradnicima,
- učestalo kašnjenje na posao odnosno raniji odlazak s posla,
- učestalo prekoračenje propisanog vremena za odmor,
- neuredno čuvanje spisa, podataka i sl.,
- neopravdan izostanak s posla jedan dan,
- neobavješćivanje o spriječenosti dolaska na posao,
- ponašanje suprotno Etičkom kodeksu,
- neizvršavanje ili nemarno izvršavanje posla.

Carinski službenici, u obavljanju svojih poslova imaju učestale kontakte i odnos prema strankama, što se u upravnoj znanosti naziva odnos službenika prema građanima. To ujedno predstavlja najčešću povredu među navedenim lakim povredama.

Teškim povredama službene dužnosti smatraju se:

- obavljanje poslova nespojivih s dužnostima službenika Carinske uprave,
- zlouporaba odore, službenih oznaka i oružja,
- krivotvorenje ili ovjera neistinitog sadržaja u službenim ispravama, odbijanje pisanog naloga za testiranje na alkohol ili drogu,
- nepoštivanje i kršenje pravila o unutarnjem redu ili povreda Etičkog kodeksa,
- ne postupanje po napucima i uputama za rad,
- korištenje u neslužbene svrhe podataka koje Carinska uprava prikuplja radi provođenja zakona i propisa iz svoje nadležnosti,
- nedolično ponašanje u službi ili van službe te
- javno iznošenje neistinitosti o službi (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 102.).

Carinska uprava provodi carinsko – prekršajni postupak u slučaju počinjenih prekršaja propisanih Zakonom o carinskoj službi, Zakonom o trošarinama, Zakonom o provedbi carinskih propisa Europske unije te zakonima o posebnim porezima, kao i prekršajima propisanim drugim zakonima te vodi i prekršaje koji su u nadležnosti Carinske uprave. Ovakvu vrstu postupka pokreće i po službenoj dužnosti vodi Carinska uprava. Prvostupanjski disciplinski sud Carinske uprave sa sjedištem u Središnjem uredu odlučuje o teškim povredama službene dužnosti u prvom stupnju i lakim povredama u drugom stupnju, dok se Drugostupanjski disciplinski sud Carinske uprave ustrojava za odlučivanje o teškim povredama službene dužnosti u drugom stupnju (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 103.).

Prema Zakonu o državnim službenicima, kazne za lake povrede službene dužnosti su: usmena opomena, pisana opomena, pisana opomena s upisom u osobni očevidnik ili novčana kazna u visini 10% plaće, dok su kazne za teške povrede službene dužnosti; novčana kazna na vrijeme od jednog do šest mjeseci u iznosu 10 do 20% ukupne plaće, premještaj na drugo radno mjesto niže složenosti poslova istog stupnja obrazovanja ili prestanak državne službe (Zakon o državnim službenicima, NN 92/05, 140/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13, 01/15, 138/15, 61/17, čl. 110).

U literaturi se navodi kako se u sudskoj praksi Upravnih sudova manji dio presuda odnosi na teške povrede službene dužnosti carinskih službenika, u kojima je tužba odbijena kao neosnovana (Drmić, 2011 : 50).

4.11. Ocjenjivanje

Zakon o državnim službenicima propisuje da se svake godine, najkasnije do 28. veljače za prethodnu godinu, državni službenici ocjenjuju radi poticanja istih na što kvalitetnije i učinkovitije izvršavanje službenih dužnosti, poštivanje Etičkog kodeksa a što se uzima kao kriterij za nagrađivanje ili napredovanje. Državni službenik može biti ocijenjen slijedećim ocjenama: izuzetan, primjerman, uspješan, zadovoljava i ne zadovoljava i u skladu s navedenim ocjenama državni službenik se i nagrađuje. Nadređeni državni službenik daje prijedlog ocjene koji se daje državnom službeniku na uvid. Čelnik tijela ili osoba ovlaštena za donošenje rješenja donosi rješenje o ocjeni. Navedena ocjena se uzima u obzir kod utvrđivanja uvjeta za napredovanje i promicanje, zatim kod određivanja potrebe izobrazbe državnih službenika ali i prilikom određivanja kazni za povrede službene dužnosti. Ocjena se unosi u osobni očevidnik (Zakon o državnim službenicima, NN 92/05, 140/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13, 01/15, 138/15, 61/17, čl. 84, čl. 85, čl. 86, čl. 87). U skladu s unaprijed navedenim, ocjenjuju se i ovlašteni carinski službenici.

5. OVLAŠTI CARINSKIH SLUŽBENIKA

Općenito, temeljne su dužnosti javnih službenika poštivanje zakona i služenje u javnom interesu te ne smiju zloupotrebjavati dane im ovlasti. Stoga se u svim službeničkim propisima propisuje obveza zakonitog, profesionalnog te nepristranog obavljanja službe (Koprić, et.al. 2014: 151).

Pusić (2002: 33) navodi kako su radni zadaci svakog pojedinca u isti mah predstavljaju njegove dužnosti i sadrže u sebi određene ovlasti. „Tijekom svog rada pojedinac se obraća na druge članove upravne organizacije ili na osobe koje nisu njezini članovi i zahtijeva od njih određeno ponašanje. Drugi se, u pravilu, ponašaju prema njegovim zahtjevima jer su obuhvaćeni istim normativnim sustavom kojim je takav zahtjev utemeljen i opravdan. U odnosu spram onih kojima je upućen postavljanje zahtijeva javlja se kao ovlast. Ovlast je, dakle, samo druga strana dužnosti, i to kako radne dužnosti onoga koji zahtijeva, tako i dužnosti i discipline onoga koji prema zahtjevu postupa“ (Pusić, 2002: 34). Carinska uprava kao upravna organizacija obavlja poslove carinske službe, a temeljna zadaća je primjena carinskih, trošarinskih, poreznih i drugih propisa te nadzor nad primjenom istih. Tijekom radnog odnosa svaki zaposlenik ostvaruje određene ovlasti, kako bi se učinkovitije i lakše provodile radne obaveze. Ovlastima službeniku se omogućava obavljanje carinskih poslova i radnji koje u privatnom životu ne bi bile moguće, odnosno riječ o ovlastima koja su propisana zakonima, pravilnicima, propisima, a u skladu su s odgovarajućim poslovima. Carinske ovlasti te obaveze i odgovornosti samih carinskih službenika uređuju se Zakonom o carinskoj službi i drugim propisima. Poslove carinske službe primjenom carinskih ovlasti obavljaju ovlašteni carinski službenici.

Ovlašteni carinski službenici primjenjuje carinske ovlasti po službenoj dužnosti ili po nalogu nadređene osobe, a nalog može biti usmeni ili pisani. Ovlašteni carinski službenici su dužni prilikom primjene carinskih ovlasti voditi računa o zaštiti Ustavom Republike Hrvatske zajamčenih ljudskih prava i temeljnih sloboda te poštivati Etički kodeks. U svakom trenutku obavljanja službe te kod primjene ovlasti propisane Zakonom o carinskoj službi, ali i drugim propisima, carinski službenici dužni su poštivati čast i ugled, kao i dostojanstvo svake osobe s kojom ostvaruje kontakt unutar službe. Posebno se mora omogućiti osjećaj sigurnosti i poštivanja prema djeci, maloljetnicima, osobama s invaliditetom, kao i starim i nemoćnima. Ako carinski službenik poslove carinske službe obavlja u civilnoj odjeći, dužan je predstaviti

se odnosno pokazati službenu značku i iskaznicu, ukoliko je carinski službenik u odori podrazumijeva se da na vidnom mjestu ima istaknutu carinsku značku ipak na zahtjev osobe prema kojoj namjerava primijeniti carinsku ovlast predstavit će se pokazivanjem službene značke i iskaznice. Ovlašteni carinski službenici imaju obvezu uvijek dok obavljaju poslove carinske službe u odori imati na istaknutom mjestu (uglavnom u gornjem džepu jakne ili na lancu oko vrata) službenu carinsku značku koja na sebi ima otisnut identifikacijski (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 15. st. 1.,2., čl. 16., čl. 17. st. 1. i 3., čl. 18. st. 1., 2.). Ovlasti carinskih službenika su opširne, što samo pokazuje kompleksnost posla Carinske uprave te njezinu važnost.

Zakon je dodijelio ovlasti ovlaštenim carinskim službenicima u obavljanja poslova carinske službe, kako slijedi: prikupljanje, procjena, evidentiranje, obrada i korištenje podataka i obavijesti, pregled dokumentacije te provjere vjerodostojnosti i istinitosti isprava, provjera istovjetnosti osoba, provjera statusa i svojstva robe, pozivanje, davanje upozorenja i naredbi, privremeno ograničenje slobode kretanja, pregled osoba, pregled robe, praćenje, zaustavljanje, pregled i pretraga prometnih sredstava, ulazak, pregled i pretraga poslovnih prostorija, prostora i objekata, privremeno oduzimanje robe i isprava te uporaba sredstava prisile (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 14.). U nastavku će se pojasniti svaka od prethodno navedenih ovlasti.

5.1. Prikupljanje, procjena, evidentiranje, obrada i korištenje podataka i obavijesti

Radi provođenja poslova carinske službe Carinska uprava prikuplja osobne i druge podatke i obavijesti iz postojećih izvora, neposredno od osobe na koji se ti podaci odnose ali i od drugih osoba. Važno je naglasiti da je potrebna prisutnost roditelja ili skrbnika kada se osobni i drugi podaci ili obavijesti prikupljaju od djeteta. Na zahtjev ovlaštenog carinskog službenika tijela, ustanove i drugi subjekti koji raspolažu osobnim izvornim podacima i obavijestima dužni su ih ustupiti odnosno dostaviti tražene podatke. Prikupljanje osobnih i drugih podataka te obavijesti u pravilu se obavlja u službenim prostorijama ili na radnom mjestu osobe, dok se u njezinom domu navedeni podaci mogu prikupljati samo ukoliko osoba pristane na to. Prikupljene osobne i druge podatke i obavijesti ovlašteni carinski službenik unosi u carinske evidencije. Carinska uprava posebno vodi računa o zaštiti, tajnosti i povjerljivosti

osobnih i drugih podataka. Svaka osoba ima pravo uvida u svoje podatke (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 24.-30.).

5.2. Pregled dokumentacije i provjera vjerodostojnosti i istinitosti isprava

Od osoba koje su prema propisima dužne dati određene podatke ili ispuniti određenu obvezu a u svrhu provođenja carinskog nadzora, carinski službenik može zahtijevati da mu se u određenom roku i na određenom mjestu dostave: određeni podaci, knjigovodstvene isprave, ugovori, poslovno dopisivanje, deklaracije i sl. Ovlašteni carinski službenik provjerava i usklađenost poslovanja fizičkih i pravnih osoba sukladno s propisima Carinske uprave, a provjera se obavlja na temelju poslovnih knjiga, evidencija te drugih isprava. Fizička i pravna osoba dužne su dostaviti carinskom službeniku tražene podatke u određenom vremenskom roku, kao i bilo koji materijalni dokaz koji govori o poslovanju osobe, a potrebne za provedbu nadzora. Ukoliko se određeni podaci ili evidencije vode u elektronskom sustavu, ovlašteni carinski službenik može tražiti pristup bazi podataka te može zahtijevati i izradu svakog pojedinog dokumenta ili deklaracije. Osim poslovanja, carinski službenici provjeravaju i istovjetnosti osoba, koji su nadležni za obavljanje tog dijela posla, (Zakon o carinskoj službi NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 31, čl. 32).

5.3. Provjera statusa i svojstva robe

U svrhu provođenja carinskog nadzora ovlašteni carinski službenik može provoditi postupak utvrđivanja odnosa između osobe i robe te izvršiti provjeru statusa i svojstva robe. Provjera statusa i svojstva robe provodi se iz razloga kako bi se utvrdila obilježja i svojstva robe, ali i sam odnos između fizičke i pravne osobe te robe ili pak nekog događaja. Ovlašteni carinski službenik može pozvati na razgovor osobu kako bi se prikupile informacije koje su potrebne za provođenje nadzora i iz kojeg može proizaći rješenje, ali može i ubrzati rješenje nastale situacije (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 34). Provjera statusa i svojstva robe te utvrđivanje odnosa između robe i osobe bitno je zbog sigurnosti carinskog prometa, odnosno kako bi se provodile mjere sigurnosti kako za građane, tako i za samo tržište.

5.4. Pozivanje

Ovlašteni carinski službenik može radi prikupljanja obavijesti i podataka pozvati na razgovor osobu za koju pretpostavlja da raspolaže s podacima korisnim za provođenje carinskog nadzora. Poziv se upućuje pismeno, usmeno ili na drugi način a poziv mora sadržavati naročito; adresu ustrojstvene jedinice, vrijeme pozivanja i razlog pozivanja. Na zahtjev osobe koja je pristupila pozivu izdaje se potvrda o pristupanju (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 35).

5.5. Davanje upozorenja i naredbi

Ovlašteni carinski službenici mogu davati upozorenja i naredbe. Upozorenja se upućuju prema osobama koja svojim ponašanjem, djelovanjem ili propuštanjem određene radnje može dovesti u opasnost svoju sigurnost ili sigurnost druge osobe ili kada opravdano očekuje da bi ta osoba mogla počinuti ili izazvati drugu osobu da počinu kažnjivu radnju. Naredba se izdaje u slučajevima: ako prijete opasnost za život i robu, sprečavanja počinjenja kažnjive radnje ili bijega osobe na koju se nadzor odnosi, sprečavanja uništenja dokaza, omogućavanja neometanog pregleda osoba, robe, poslovnih prostorija i drugih objekata koji su predmet nadzora i u drugim slučajevima propisanim posebnim propisima. Upozorenja i naredbe se daju usmeno, pisano ili na drugi način (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 38 – 41.).

5.6. Privremeno ograničenje slobode kretanja

Jedna od ovlasti carinskih službenika je privremeno ograničenje slobode kretanja kako ljudi, tako i robe. Ova ovlást, kao i sve, provode se isključivo iz sigurnosnih razloga. Ovlašteni carinski službenik privremeno može ograničiti pristup ili kretanje na mjestu nadzora, a mogu se zadržati i osobe, s tim da zadržavanje osoba ne smije trajati dulje nego je potrebno da bi se ostvario cilj radi kojeg je ovlást zadržavanja primijenjena, a najdulje šest sati. Ako je potrebno na duže vrijeme zadržati osobe bez odgađanja se mora obavijestiti nadležno Vijeće za prekršaje (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 42).

5.7. Pregled osoba

Radi provođenja nadzora ovlaštene carinski službenik može obaviti pregled osobe koji podrazumijeva pregled svega što osoba nosi na tijelu ili uza se tzv. osobni pregled. Navedeni pregled mogu obaviti samo ovlaštene carinski službenici istog spola kojeg je i osoba koju pregledavaju, izuzetno pregled može obaviti i osoba suprotnog spola u slučaju da je pregled žuran radi oduzimanja oružja ili sličnih predmeta. Pregled maloljetne osobe obavlja se samo u prisutnosti roditelja ili skrbnika, ukoliko odbiju prisustvovanje, pregled će se izvršiti u prisutnosti stručne osobe nadležnog tijela za socijalnu skrb. Ukoliko postoji sumnja da se kažnjivi predmet skriva u tijelu osoba, pregled obavlja liječnik javne zdravstvene službe (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 43).

5.8. Pregled robe

Pregled robe na carini predstavlja jednu od temeljnih ovlasti carinskih službenika. Prilikom obavljanja carinskog nadzora ovlaštene carinski službenik može obaviti pregled robe, a može uzeti i uzorke robe radi provođenja analize ili drugog odgovarajućeg ispitivanja a u skladu s pravilnikom za uzimanje uzoraka. Roba koja se smatra napuštenom jer se ne može utvrditi vlasnik robe također podliježe obavezi pregleda. Ukoliko se ne uspije utvrditi status robe, takva će se roba prodati ili će se uništiti (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 44, čl. 46, čl. 47).

5.9. Praćenje, zaustavljanje, pregled i pretraga prometnih sredstava

Prilikom provedbe nadzora ovlaštene carinski službenik može pratiti, zaustaviti, pregledati i pretražiti prometna sredstva. Carinski službenik će davanjem propisanih znakova narediti zaustavljanje vozila na mjestu koje odredi, to može biti i granični prijelaz, javna cesta, parkiralište i sl. Pregled vozila podrazumijeva pregled cijelog vozila, tj. unutrašnjosti vozila i vanjskog dijela te svih stvari koje se nalaze u vozilu. Prilikom obavljanja pregleda carinski službenik može koristiti tehnička pomagala i ima pravo rastaviti vozilo ili pojedine dijelove vozila, ako je potrebno pozvat će se stručna osoba. Nakon pregleda, ukoliko nije bilo kršenja propisa vozilo će se vratiti u prvobitno stanje. O tako detaljnom pregledu i rastavljanju

prometnog sredstava, obavezno se sastavlja zapisnik (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 48).

5.10. Ulazak, pregled i pretraga poslovnih prostorija, prostora i objekata

Carinski službenici ovlaštteni su i za djelovanje izvan carinski prostorija, odnosno imaju ovlasti provoditi kontrolu prometa na području čitave države, ukoliko postoji osnovana sumnja počinjenja kažnjivog djela. Carinski službenici ovlaštteni su za ulazak, pregled i pretrage poslovnih prostorija, prostora i objekata. Radi provođenja nadzora, smiju ući te pregledati i pretražiti poslovne prostore, zemljišta te druge objekte. Riječ je o mjestima predviđenim kao tržnice, sajmovima, izložbama, priredbama i slično, kao i na drugim mjestima, popust cesta, parkirališta, kolodvora, prostori sportskih objekata, pješačke zone i drugi otvoreni i zatvoreni prostori na kojima se može nezakonito postupati. Važno je naglasiti da se stambeni prostor također smatra poslovnim prostorom, ako je naznačen kao sjedište pravne ili fizičke osobe koja obavlja neku djelatnost ili koristi taj prostor kao poslovni prostor. Prije ulaska i pregleda potrebno je izvijestiti odgovornu osobu i zatražiti da bude prisutna pregledu. Ako tako nalažu posebne okolnosti carinski službenik može ući i početi s pregledom i bez obavijesti odgovorne osobe ali takve okolnosti mora nakon pregleda posebno obrazložiti u zapisniku. Tijela sudbene vlasti izdaju odobrenje za pregled ostalih prostorija i prostora, a carinski službenik po završetku pregleda dužan je sastaviti zapisnik (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 49).

5.11. Privremeno oduzimanje robe i isprava

Robu čiji je promet zabranjen ili ograničen ili za koju je propisana obvezatna mjera oduzimanja ovlaštteni carinski službenik će oduzeti. Isto tako radi osiguranja naplate javnih davanja koja su nastala kao posljedica nezakonitog postupanja s robom, roba se može privremeno oduzeti. Privremeno se mogu oduzeti domaća ili strana sredstva plaćanja. Carinska uprava je obvezna u slučaju pokušaja unošenja ili iznošenja gotovine u domaćoj ili stranoj valuti u vrijednosti od 10.000,00 EUR-a ili više obavijestiti Ured o prijenosu gotovine preko državne granice. Isto tako prijaviti će se i pokušaj unosa, odnosno iznosa gotovine preko državne granice bez obzira na iznos ako okolnosti ukazuju na postojanje sumnje na pranje novca ili financiranje terorizma. Ovdje je važno napomenuti da se pod „državnom granicom“ smatra

vanjska granica Europske unije, Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN 108/2017, čl. 121). Također kod obavljanja nadzora privremeno se mogu oduzeti ili zabraniti raspolaganje ispravama, ali ne duže od 15 dana. Kod svakog oblika oduzimanja bilo robe, domaćih ili stranih sredstava plaćanja ili isprava izdaje se potvrda koja sadrži sve važne podatke o privremeno oduzetim predmetima. Carinska uprava donosi rješenje kojim određuje rok zadržavanja navedenih predmeta (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 52, čl. 53).

5.12. Sredstva prisile

Pod sredstvima prisile, općenito se podrazumijevaju sva sredstva kojima su carinski službenici ovlaštteni djelovati prema drugim osobama u izvršavanju svojih službenih dužnosti (tjelesna snaga, raspršivač s nadražujućom tvari, sredstva za vezivanje i vatreno oružje). Ujedno je to jedna od najosjetljivijih carinskih ovlasti jer zadire u temeljna prava čovjeka. Prema Zakonu o carinskoj službi pri obavljanju nadzora ovlaštteni carinski službenik može uporabiti sredstva prisile. Važno je naglasiti da sredstva prisile može uporabiti samo ovlaštteni carinski službenik koji je raspoređen na radno mjesto koje je takvim određeno Pravilnikom o unutarnjem redu Ministarstva financija te ako je položio ispit propisan programom obuke koji pravilnikom određuje ministar financija. Ovlaštteni carinski službenik sredstva prisile može uporabiti samo ukoliko postoji opravdana potreba koja zahtijeva takvu radnju. Prije uporabe spomenutih sredstava prisile, ovlaštteni carinski službenik dužan je prethodno upozoriti osobu o namjeni uporabe sredstava prisile, osim ako bi se upozorenjem ugrozilo postizanje cilja. Na cjelokupnom području Republike Hrvatske ovlaštteni carinski službenici imaju ovlaštenje za nošenje vatrenog oružja i streljiva, i tom prilikom mora nositi odoru, a samo iznimno može biti i u civilnoj odjeći. Ovlaštteni carinski službenik koji ima ovlaštenje za nošenje oružja i streljiva mora biti upoznat s pravilnikom o načinu nošenja i uporabe vatrenog oružja a kojeg propisuje ministar financija (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 54 - 59).

5.13. Unutarnji nadzor i unutarnja kontrola

Unutarnji nadzor nad zakonitošću rada i pravilnom primjenom propisa provodi Carinska Uprava u namjeri otklanjanja utvrđenih nepravilnosti i ujednačavanja prakse rada, isto tako radi otkrivanja, utvrđivanja i sprječavanja kršenja zakonitosti rada od strane carinskih službenika i namještenika Carinska uprava provodi i unutarnju kontrolu. Ministar financija pravilnikom propisuje način provođenja navedenog unutarnjeg nadzora i unutarnje kontrole (Zakon o carinskoj službi, NN 68/13, 30/14, 115/16, čl. 60).

6. CARINA U EUROPSKOJ UNIJI

U pročišćenim verzijama Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske uniji (Lisabonskim ugovoru) određeno je:

- Unija ima isključivu nadležnost u carinskoj uniji (čl. 3., st. 1., točka a);
- Unija uključuje carinsku uniju koja obuhvaća cjelokupnu trgovinu robom i među državama članicama uključuje zabranu uvoznih i izvoznih carina te svih davanja s istovrsnim učinkom, kao i donošenje zajedničke carinske tarife u njihovim odnosima s trećim zemljama (čl. 28., st. 1.), što podrazumijeva slobodno kretanje robe među svim državama članicama;
- među državama članicama zabranjene su uvozne i izvozne carine te davanja s istovrsnim učinkom. Ta se zabrana odnosi i na carine fiskalne naravi (čl. 30.);
- Vijeće, na prijedlog Komisije, utvrđuje stope zajedničke carinske tarife (čl. 31.).

Na temelju Lisabonskog ugovora, usvojeno je carinsko zakonodavstvo na razini Unije koje obuhvaća sljedeće propise:

1. Uredbu (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije (SL L 269, 10. 10. 2013., str. 1; Ispravak SL L 287, 29. 10. 2013., str. 90 i Ispravak SL L 70, 14. 3. 2015., str. 64.);
2. Delegiranu uredbu Komisije (EU) br. 2015/2446 od 28. srpnja 2015. o dopuni Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o detaljnim pravilima koja se odnose na pojedine odredbe Carinskog zakonika Unije (SL L 343, 29. 12. 2015., str. 1; Ispravak SL L 87, 2. 4. 2016., str. 35);
3. Provedbenu uredbu Komisije (EU) 2015/2447 od 24. studenoga 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredbi Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju Carinskog zakonika Unije (SL L 343, 29. 12. 2015., str. 558; Ispravak SL L 87, 2. 4. 2016., str. 35);
4. Delegiranu uredbu Komisije (EU) 2016/341 od 17. prosinca 2015. o dopuni Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu prijelaznih pravila za određene odredbe Carinskog zakonika Unije dok odgovarajući elektronički sustavi još nisu operativni te o izmjeni Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/2446 (SL L 69, 15. 3. 2016., str. 1);

5. Provedbenu uredbu Komisije (EU) 2016/481 od 1. travnja 2016. o stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EEZ) br. 2454/93 o utvrđivanju odredaba za provedbu Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 o Carinskom zakoniku Zajednice (SL L 87, 2. 4. 2016., str. 24);
6. Uredbu Vijeća (EZ) br. 1186/2009 od 16. studenoga 2009. o uspostavi sustava oslobođenja od carina u Zajednici (SL L 324, 10. 12. 2009., str. 23);
7. Uredbu Komisije (EEZ) br. 3915/88 od 15. prosinca 1988. o utvrđivanju odredaba za provedbu članka 63.c Uredbe Vijeća (EEZ) br. 918/83 o uspostavi sustava oslobođenja od carina u Zajednici (SL L 347, 15. 12. 1988., str. 55);
8. Provedbenu uredbu Komisije (EU) br. 1224/2011 od 28. studenoga 2011. za potrebe primjene članaka 66. do 73. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1186/2009 o uspostavi sustava oslobođenja od carine u Zajednici (SL L 314, 29. 11. 2011., str. 14), posljednji put izmijenjena i dopunjena Uredbom Komisije (EU) br. 519/2013 od 21. veljače 2013. o prilagodbi određenih uredbi i odluka u području slobode kretanja robe, slobode kretanja osoba, prava poslovnog nastana i slobode pružanja usluga, prava trgovačkih društava, politike tržišnog natjecanja, poljoprivrede, sigurnosti hrane, veterinarske i fitosanitarne politike, ribarstva, prometne politike, energetike, oporezivanja, statistike, socijalne politike i zapošljavanja, zaštite okoliša, carinske unije, vanjskih odnosa te vanjske, sigurnosne i obrambene politike zbog pristupanja Hrvatske (SL L 158, 10. 6. 2013., str. 74);
9. Provedbenu uredbu Komisije (EU) br. 1225/2011 od 28. studenoga 2011. za potrebe primjene članaka od 42. do 52., 57. i 58. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1186/2009 o uspostavi sustava oslobođenja od carina u Zajednici (SL L 314, 29. 11. 2011., str. 20), posljednji put izmijenjena i dopunjena Uredbom Komisije (EU) br. 519/2013 od 21. veljače 2013. o prilagodbi određenih uredbi i odluka u području slobode kretanja robe, slobode kretanja osoba, prava poslovnog nastana i slobode pružanja usluga, prava trgovačkih društava, politike tržišnog natjecanja, poljoprivrede, sigurnosti hrane, veterinarske i fitosanitarne politike, ribarstva, prometne politike, energetike, oporezivanja, statistike, socijalne politike i zapošljavanja, zaštite okoliša, carinske unije, vanjskih odnosa te vanjske, sigurnosne i obrambene politike zbog pristupanja Hrvatske (SL L 158, 10. 6. 2013., str. 74);
10. Uredbu Vijeća (EEZ) br. 2658/87 od 23. srpnja 1987. o tarifnoj i statističkoj nomenklaturi i o Zajedničkoj carinskoj tarifi (SL L 256, 7. 9. 1987., str. 1), posljednji put izmijenjena Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 2015/1754 od 6. listopada 2015. o izmjeni Priloga I.

Uredbi Vijeća (EEZ) br. 2658/87 o tarifnoj i statističkoj nomenklaturi i o Zajedničkoj carinskoj tarifi (SL L 285, 30. 10. 2015., str. 1);

11. Provedbenu uredbu Komisije (EU) br. 80/2012 od 31. siječnja 2012. o izradi popisa bioloških ili kemijskih tvari predviđenog u članku 53. stavku 1. točki (b) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1186/2009 o uspostavi sustava oslobođenja od carina u Zajednici (SL L 29, 1. 12. 2012., str. 33), posljednji put izmijenjena Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 197/2013 od 7. ožujka 2013. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) br. 80/2012 o izradi popisa bioloških ili kemijskih tvari predviđenog u članku 53. stavku 1. točki (b) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1186/2009 o uspostavi sustava oslobođenja od carina u Zajednici (SL L 65, 8. 3. 2013., str. 15);

12. Uredbu Vijeća (EU) br. 479/2013 od 13. svibnja 2013. o izuzimanju od obveze podnošenja ulaznih i izlaznih skraćениh deklaracija za robu Unije koja se prevozi preko neumskog koridora (SL L 139, 25. 5. 2013., str. 1; u daljnjem tekstu: Uredba Vijeća (EU) br. 479/2013);

13. Provedbenu odluku Komisije 2014/255/EU od 29. travnja 2014. o donošenju programa rada za Carinski zakonik Unije (SL L 134, 7. 5. 2014., str. 46);

14. međunarodne sporazume koji sadrže carinske odredbe, u mjeri u kojoj se primjenjuju u Uniji;

15. Uredbu (EU) br. 608/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. lipnja 2013. o carinskoj provedbi prava intelektualnog vlasništva i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1383/2003 (SL L 181, 29. 6. 2013., str. 15; u daljnjem tekstu: Uredba (EU) br. 608/2013);

16. Provedbenu uredbu Komisije (EU) br. 1352/2013 od 4. prosinca 2013. o uspostavi obrazaca utvrđenih Uredbom (EU) br. 608/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o carinskoj provedbi prava intelektualnog vlasništva (SL L 341, 18. 12. 2013., str. 10).

Jedinstveno europsko tržište temelji se na četiri slobode: sloboda kretanja roba, kapitala, usluga i ljudi. Prema odluci Hrvatskog sabora i Zakona donesenog na temelju te odluke, Carinska uprava je obvezna poštivati i provoditi carinsko zakonodavstvo EU, stoga Carinska uprava provodi mjere i radnje radi osiguranja zaštite i sigurnosti tržišta te društva i stvaranja povoljnijih uvjeta za učinkovito funkcioniranje tržišta Carinske unije, uz učinkovit nadzor nad vanjskim granicama Europske unije (Zakon o provedbi carinskog zakonodavstva Europske unije, NN 40/2016, čl. 1-3).

Prethodno navedenim Zakonom uređuje se provedba carinskog zakonodavstva donesenog na razini Europske unije koji državama članicama daje ovlaštenje da nacionalnim

zakonodavstvom urede pojedina pitanja iz područja carinskog zakonodavstva čije uređenje nije u nadležnosti Unije.

Dakle, cilj je zaštiti teritorij zemalja članica Europske unije, ali i same Republike Hrvatske. Carinska unija predstavlja jedinstveno trgovinsko područje slobodnog kretanja robe proizvedene unutar Europske unije ili uvezene iz trećih zemalja (Europska unija, url).

7. ZAKLJUČAK

Zakonom o carinskoj službi (NN 68/13, 30/14, 115/16), Carinska uprava je određena kao upravna organizacija u sastavu Ministarstva financija Republike Hrvatske koja obavlja poslove carinske službe i čija je temeljna zadaća primjena carinskih, trošarinskih, poreznih i drugih propisa. Isto tako, Carinska uprava ispunjava specifična obilježja upravnih organizacija koje je odredio Pusić: javni (društveni) karakter poslova, trajnu podjelu dužnosti i ovlasti te profesionalizam svojih djelatnika.

Kao upravna organizacija, Carinska uprava djeluje u sastavu Ministarstva financija koja utvrđuje ekonomsku i razvojnu politiku u području carinskog, trošarinskog i poreznog sustava, donosi mjere za njihovu provedbu te organizira i nadzire rad carinske službe. Kako bi Carinska uprava kvalitetno obavljala svoju ulogu, potreban je veliki broj carinskih službenika koji svojom efikasnošću, položajima i ovlastima realiziraju carinske ciljeve.

Carinski službenici u većini slučajeva provode carinske postupke, ali mogu postupati i rješavati i u upravnim postupcima. Položaj carinskih službenika približava sliku o hijerarhijskom položaju službenika, kako u odnosu nadređenih prema podređenima te podijeli poslova i obaveza, tako i komunikacijskoj hijerarhijskoj strukturi. Carinski službenici ovisno o rasporedu na svoje radno mjesto imaju i niz ovlasti koje im omogućavaju da svoje radne zadatke obavljaju što kvalitetnije, učinkovitije i ažurnije, ali ujedno te ovlasti predstavljaju i njihove dužnosti koje su carinski službenici obvezni izvršavati. Kako položaj svih carinskih službenika nije jednak, tako su i same ovlasti različite što se u konačnici odražava na sam opis i opseg radnih zadataka, radno vrijeme, pa sve do visine plaće, odgovornosti i drugih čimbenika koji utječu na rad djelatnika. Unatoč svim ovlastima koje položaji radnog mjesta carinskih službenika nose sa sobom, potrebno je kontinuirano ulagati u dodatne edukacije i obuke svih carinskih službenika, ali i uložiti u materijalna sredstva kako bi rad carine bio još kvalitetniji, a samim time povećavao bi se i ugled Carinske uprave, ali i same Europske unije. Kronični nedostatak carinske službe je nepostojanje sustavnog formalnog obrazovanja za stručni naziv carinskog službenika. Edukacije, seminari, treninzi, državni stručni ispiti ne uspijevaju kvalitetno zamijeniti redovno školovanje, zbog čega trpe sami službenici i sama carinska služba, a u konačnici i stranke.

Često se zaboravi kako su zadaće Carinske uprave određene političkim odlukama. Ulaskom u Europsku uniju, Carinska uprava nastoji osigurati zaštitu i sigurnost društva, tržišta i drugih financijskih interesa Republike Hrvatske, ali i Europske unije. Stoga carinska služba djeluje na jedinstvenom području Europske unije, primjenjujući nacionalne, europske i međunarodne carinske propise i praksu. Carinska uprava ima zadaću provoditi zakone Republike Hrvatske, koji se odnose na sam rad carine, a koji moraju biti u skladu sa zakonima Europske unije. Carinski službenici moraju biti upoznati sa zakonima, kako bi ih svakodnevno mogli realizirati u svom poslovanju jer upravo su carinski službenici osobe koje omogućavaju zaštitu građana, okoliša, materijalnih sredstava, ali i samog proračuna, kako državnog, tako i EU-a. Regulirajući carinski promet, carinski službenici nastoje osigurati kvalitetu života svim članicama Europske unije.

Carinska uprava je najbolji pokazatelj dinamičnosti i promjena u radu. Osim što je u svom poslovanju uvela tehnološku modernizaciju, ulaskom u Europsku uniju svoj opseg djelovanja i poslovanja proširila je na daleko veće područje, nego što je dotada bilo u njezinoj nadležnosti. Ulaskom u Europsku uniju Republika Hrvatska ušla je i u Carinsku uniju koja je najveći svjetski izvoznik i uvoznik roba i usluga na svjetskom tržištu, stoga carinska služba ima širok djelokrug rada u području europskog i nacionalnog trošarinskog i poreznog zakonodavstva.

8. LITERATURA

Knjige:

- (1) Bakota, B., Romić, D. (2013) *Organizacija i metode rada u upravi*, Vukovar, Veleučilište Lavoslava Ružička
- (2) Borković, I. (2002) *Upravno pravo*; Zagreb; Informator
- (3) Drmić, A. (2011) *Disciplinska odgovornost državnih službenika*, Zagreb, Institut za javnu upravu
- (4) Koprić, I., et al (2014) *Upravna znanost – Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu*, Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Studijski centar za javnu upravu i javne financije, Suvremena javna uprava
- (5) Pusić, E. (2002) *Nauka o upravi*, Zagreb, Školska knjiga
- (6) Pusić, E. (2005) *Upravne organizacije: interakcija, struktura, interes* Zagreb, Društveno veleučilište

Članci:

- (7) Britvić Vetma, B., Pičuljan, N. (2016): *Pravno uređenje i glavna obilježja upravnog postupka u Republici Hrvatskoj*, Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, No.3-4/2016., str. 37-51.
- (8) Ljubanović, B. (2006) *Posebni upravni postupci u Republici Hrvatskoj*, Hrvatska javna uprava, god. 6., br. 3., str. 5-22.
- (9) Marčetić, G. (2015) *Komparativni službenički sustavi*, Zagreb, HKJU – CCPA 15(1), str. 33–68.
- (10) Pusić, E. (2005) *Organizacija i upravne organizacije*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, str. 180. – 182.

Pravni propisi:

- (11) Ustav Republike Hrvatske (NN 85/10 – pročišćeni tekst, 05/14)
- (12) Pročišćene verzije Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske uniji, Službeni list Europske unije, C 2020, Svezak 59., 7. lipnja 2016.
- (13) Zakon o carinskoj službi (NN 68/13, 30/14, 115/16)
- (14) Zakon o državnim službenicima (NN 92/05, 140/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13, 01/15, 138/15, 61/17)

- (15) Zakon općem upravnom postupku (NN 47/09)
- (16) Zakon o provedbi carinskog zakonodavstva Europske unije (NN 40/16)
- (17) Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN 108/17)
- (18) Uredba o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj službi (NN 37/01., 38/01., 71/01., 89/01., 112/01., 7/02., 17/03., 197/03., 21/04., 25/04., 66/05., 131/05., 11/07., 47/07., 109/07., 58/08., 32/09., 140/09., 21/10., 38/10., 77/10., 113/10., 22/11., 142/11., 31/12., 49/12., 60/12., 78/12., 82/12., 100/12., 124/12., 140/12., 16/13., 25/13., 52/13., 96/13., 126/13., 2/14., 94/14. i 140/14.)
- (19) Uredba o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova za carinske službenike (NN 78/2017)
- (20) Etički kodeks državnih službenika (NN 40/11, 13/12)

Web izvori:

- (21) Europska unija, URL: https://europa.eu/european-union/topics/customs_hr (25.7.2018.)
- (22) Izvješće o obavljenoj reviziji Carinske uprave, Državni ured za reviziju, 2013., URL: <http://www.revizija.hr/izvjescia/2013-rr-2013/korisnici-drzavnog-proracuna/carinska-uprava.pdf> (20.8.2018.).
- (23) Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Carinska uprava URL: <https://carina.gov.hr/> : (14.7.2018.).
- (24) Ministarstvo uprave Republike Hrvatske, URL: <https://uprava.gov.hr/> (14.7.2018.)
- Prikaz knjige T. Jokić: Carinski sustav, carinski postupci i postupanja sa stranom i domaćom robom Financijska teorija i praksa 31 (1) str. 77-80 (2007.), dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/12243> (23.08.2018.)
- (25) Sustav informacija o tržištu rada, URL: <http://llcg.dev.teched.hr/ALMIS-Dev/Home/Index2> (17.7.2018.)
- (26) Zlatić, Lj.: Ekonomska škola Mije Mirkovića Rijeka, 2011., URL: http://udruga-uibs-hr.skole.hr/upload/udruga-uibs-hr/images/static3/624/attachment/CARINSKI_POSTUPAK_2011-12.pdf (22.08.2018.)

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, Marija Blažević, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog/diplomskog rada pod naslovom **Položaj i ovlasti carinskih službenika u Carinskoj upravi kao upravnoj organizaciji** te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi, 27.08.2018.g.

Marija Blažević
